

Мене звати Ірина Кушнір, сьогодні 19 травня 2023 року. В цьому онлайн-інтерв'ю зі мною Женя. Інтерв'ю для проєкту «Переселенці з України в англійському секторі вищої світи». Женя, чи ви даєте згоду на це інтерв'ю?

Так.

Так. Ну, розкажіть коротко про себе.

Добре. Я Женя, мені 19 років. Я з міста Харкова в Україні. Навчалася і навчаюся в Харківському національному університеті імені Каразіна на спеціальності «Міжнародна економіка». В Англії проживаю з серпня, біля Лестеру. І наразі в Англії навчаюся в Лестерському коледжі.

Розкажіть про вас досвід переїзду.

Добре. В принципі, мені було легше, ніж багатьом, в плані переїзду, тому що я знайшла хостів через знайомих маминих, і це було доволі таке спонтанне рішення, тобто я подавалася на візу, я не скажу, що я сильно очікувала там її отримати, не отримати, тобто у мене була думка отримую, спробою, не отримаю - нічого страшного. Я тоді проживала в Польщі і готова була залишатися в Польщі. Але мені теж пощастило, мені швидко відкрили візу через два тижні. І я ще після того, як візу відкрили, місяць була в Польщі, закривала свої екзамени в університеті. І от 3 серпня переїхала до Англії. В принципі ніяких проблем у мене з переїздом не було, з хостами зразу зійшлися, все нормально. Тому так.

А коли ви були в Польщі, то яка була ситуація з вашим навчанням?

В принципі, у другому семестрі першого курсу, тобто минулого року, у нас було асинхронне навчання, тобто нам прислали, у більшості, завдання і ми їх виконували. Це був найзручніший формат, тому що зрозуміло я з Харкова, ну і всі є одна група, як більшість, з Харкова, тому було складно якось... по-іншому, але з вересня у нас вже був синхронний формат, тобто, лекції в Зумі, в Google Meet.

Ще може вернемся так, коли ви були в Україні в той попередній навчальний рік з асинхронним форматом. Розкажіть більше, як це відбувалося, тому що люди, я собі так уявляю, були перелякані, оці вибухи відбувалися.

Добре, перший місяць, навчання не було, тобто воно розпочалося знову в 15-20-х числах вересня. Тобто місяць, звичайно, не до навчання було всім, всі були налякані, всі переїжджали. Особливо з Харкова, у нас дуже багато людей з Харкова поїхало. Тому так, а з березня, коли вже всі більш-менш, або кудись переїхали там за кордон, на захід України, або все таки залишилося в Харкові, але вже... зрозуміли, що принаймні в цей час хочуть робити, тоді, так, почалося асинхронне навчання, але, в принципі, нас сильно не навантажували, тобто, закрити предмети було легко, йшли... давали якісь можливості закрити, навіть якщо не було зв'язку, тобто, досить лояльно до нас ставилося саме минулого року.

Ясно. А чому ви вирішили подаватися саме на Англію, коли ви були в Польщі?

У мене знайомі в Англії, вони розмовилися з мамою, і мама каже, «О, моя Женя хотіла в Англію колись, в 9-10 класі, розкажіть, як?» Розказали і сказали, що є спонсори, які готові взяти одну людину. І так і подалися. Тобто це було через знайомих і доволі спонтанне рішення.

І ви самі приїхали?

Так, так. Я приїхала сама. У мене мама сестрою були ще деякий час в Польщі, і потім повернулися назад до Харкова.

А які в вас були очікування від Англії? Чесно, коли я тільки їхала, я не думала тут залишатися, вчитися. Просто думала, ну, спробую, подивлюся. Бо не готова була ще повертатися в Харків і не бачила самотійного життя в Польщі. Тому приїхала, і ніяких таких очікувань не було було і коли я думала вступати в коледж, це теж було доволі смутне рішення тобто я до останнього, я поступала в останні

дні серпня в останні дедлайни. І тому так, не була певна, що взагалі готова вчитися в Англії, але вирішила спробувати.

А коли ви сюди приїхали, які ваші перші спогади? Що відбулося, на чому ви були зосереджені?

Перше, що я пам'ятаю, я думала, яка ж тут англійське? Це стереотипне англійське, не знаю, ці телефонні там будки, автобуси двоповерхові. Зразу... Класно Англія, така, яку я собі уявляла. Потім вже почалися деякі... Перша ейфорія спала, і я побачила проблеми з медициною, наприклад, проблеми з транспортом громадським були, бо тут все більше орієнтовано на автівки, а не на громадський транспорт. Але перші спогади були якісь ейфорійні.

А оці перші дні-тижні адаптації? Чи були якісь труднощі в адаптації до системи охорони здоров'я?

Перший місяць мені дуже допомагали хости з банком, і зареєструватися у GP, і оформити Universal Credit. Дуже допомагали. І я дуже вдячна їм, що в мій перехідний період пройшов з ними. Тому що я була розгублена, у мене тут зовсім не було знайомих, так, були знайомі з мамою, але вони досить далеко живуть, і тому я з ними жодного разу не бачилася. Було складно, хотілося до родини, бо одній в чужій країні, навіть не в Польщі, яка там близько до України, а достатньо далеко. Але, в принципі, скоріш було складно морально, ніж якимось... економічно чи просто зорієнтуватися. З цим все було нормально, просто морально складно.

А наскільки легко було контактувати з людьми?

У мене достатньо гарна англійська. Це, звичайно, плюс, навіть порівнюючи з Польщею, тому що польську я зовсім не знала, коли приїхала. Англійську я знала, зразу могла і з хостами контактувати нормально, ми спілкувалися в банку, та й усюди. І це, звичайно, великий плюс, коли знаєш мову і коли можеш спілкуватися з людьми. Тому було набагато легше, тому що знала англійську.

Також зосередимося більше на секторі вищої освіти. Що ви знали про вищу освіту Англії, до того, як ви сюди попали?

Насправді дуже мало. Окрім того, що це одно з найкращих освіт світу, це в принципі, я не знала, як вона влаштована. Я знала, що є деякі відмінності між європейською освітою, наприклад, там, німецькою, але як саме все організовано, не знала. І, так, коли я прийшла в коледж, я теж не розуміла, що таке коледж, як потім з університетом, і як екзамени проходять, тобто для мене це було все дуже нове. І плюс, відмінно від України. Я розпитувала своїх знайомих з коледжу от.. Обидві переселенки, одна з (нерозбірливо), інша з Латвії. Вони теж мені нормально не могли розказати, тому що вони живуть два роки, вони мені не могли розказати, а як взагалі працює загальна освіта в Англії. Я трішки розібралася, напевно, місяці-два тому, як тут взагалі все влаштовано. Тому що достатньо... складна структура, напевно, освіти.

Які у вас були сподівання і може щось таке, чого ви побоювалися, коли ви почали думати, що може будете поступати в університет?

В університет я вирішила вступати, напевно, спробувати вступати в лютому, тому що побачила спочатку одну організацію, яка допомагала зі вступом. Потім з цією організацією я так і не вступила, тому що були у мене деякі сумніви щодо їх компетентності, напевно. Вступила з іншою. Але, так, я думала спробувати, і теж думала, що я спробую в університет, якщо я не захочу, то повернуся в Україну. Або, я б не сказала, що у мене це було дуже цілеспрямоване рішення вступати в університет. Так, більшою мірою я хотіла спочатку закінчити коледж, хоча б от цей курс, щоб у мене був хоч якийсь англійський сертифікат, а далі вже думати. Але тут це теж працює не зовсім так, як в Україні, де здаєш екзамени, а потім вступаєш в університет. Тут треба про це думати вже взимку, і чим раніше, тим краще. Тому, я б сказала навіть, що в лютому... З якимись агенціями можна вступити, але якщо самому вступати, то вже пізно. Мені казали, що дедлайни в січні вже закриті. Тому так, вирішила спробувати з агенцією вступити.

А що це за такі агенції?

Агенції... Перша агенція, з якою була знайома, це агенція, яка допомагає українським студентам вступати. У них є контакти з деякими університетами-партнерами, які надають трошки легші умови щодо вступу, наприклад, щодо екзамену. Тобто це не IELTS або GCSE, а це внутрішній екзамен або Duolingo. І плюс просто допомагають з тим... що саме треба, з мотиваційним листом, тощо. Але я вступала з організацією європейською, от, в принципі, так. І вони допомагають як міжнародним студентам, так і англійським студентам, але українці вступали, по суті, як англійські студенти, тобто внутрішні студенти. І там інші правила, тобто... менша вартість навчання, можливість студентського кредиту, тобто набагато вигідніші умови. Так. І, в принципі, чим вони мені допомагали, це вони зв'язалися з університетом, спочатку допомогли мені подати заявку. Мені для цього треба було надати витяг з оцінок шкільних, написати мотиваційний лист, написати CV. Важливо сказати, що я вступала на Foundation Year, тобто підготовчий рік. З однієї причини, бо правила такі, - якщо вступати на перший рік, це вже потрібно, навчатися в університеті, я вже навчалася на другому курсі, я могла вступити на перший рік. Але за правилами, якщо вступаєш отак, то так як вже є одна освіта, для подальшого студентського фінансування треба... покинути український університет, принести довідку, що більше не навчаєтесь в українському університеті, і тоді можна навчатися в англійському університеті зі студентським фінансуванням. Я так не хотіла робити, тому я просто вступала, не згадуючи свій український університет, з шкільними оцінками, і тому я могла вступити тільки на підготовчий рік, але в принципі я, напевно, і рада, що так, бо у мене буде рік підготовки. Подивитися, тобто не зразу, складні економічні предмети англійською, тому що хоч англійською можу спілкуватися, але економічна лексика все таки трішки відрізняється ніж базова лексика повсякденна.

І як ви плануєте фінансувати це навчання і підготовчий рік, і далі?

Я подам заяву от найближчим часом, теж з цією агенцією, але ця послуга коштує 56 пунктів, якщо я не помиляюся. Вирішила подаватися з агенцією. В принципі можна і самостійно, але я вирішила перестрахуватися, але в цілому можна розібратися і самостійно податися на студентське фінансування. І подам заявку, і у мене буде повністю оплачене навчання. Це якби кредит на всі 4 роки, тобто перший підготовчий, далі 3 роки таких. І плюс, оскільки я вступила у Лондон... Я вступила в Anglia Ruskin University в Лондоні. І мені будуть виплачувати тисячу з чимось на місяць. Теж, ну як стипендію, але це теж кредит. Тобто як це потім треба буде виплачувати, коли я закінчу університет і почну заробляти, якщо я залишуся в Англії, більше ніж 25 тисяч, якщо я не помиляюся, тоді мені треба буде віддавати... кожен місяць якийсь відсоток. Теж не пам'ятаю точно який, можливо вісім відсотків мені здається, але так. Якщо я повернуся в Україну, то коли я буду заробляти більше ніж 40 тисяч гривень, теж, якщо я не помиляюся, і теж вісім відсотків від цієї суми. Тобто умови дуже лояльні щодо всього студентського кредиту, але треба розуміти, що це... це такий кредит, а не просто безкоштовне навчання. Тому що в Англії на безкоштовне навчання максимально складно вступити, це треба мати бездоганну англійську і бездоганні успіхи. У мене були високі оцінки, і я нормально здала англійський тест, теж хочу відмітити, і мені не треба було проходити інтерв'ю з університетом, мене одразу прийняли. Якщо є якісь питання щодо англійського тесту або щодо оцінок, тоді можуть ще додатково викликати на інтерв'ю в університет, але в принципі теж нічого страшного в цьому інтерв'ю, як мені казали, немає. Тобто це достатньо базові питання, подивитися на мотивацію щодо навчання, про якісь додакові успіхи розказати.

А вам легко було погодитись на отакі умови з кредитом на 4 роки?

Я про це розмовляла з батьками, але вони сказали, що... «Звичайно, Женю бери». Я розумію, що, якщо я повертаюся в Україну після навчання, то якщо я отримую 40 тисяч, це великі гроші для української зарплати, з середньою зарплатою 13-14 тисяч, звичайно, то 8% я зможу віддавати, це не буде настільки напружено, як і в Англії, якщо буду отримувати 27 тисяч фунтів на рік, то... Так, це витрати, але це навчання мені дасть можливість заробляти більше ніж 27 тисяч фунтів на рік. Тому що, в принципі, як я це бачу, як мені розказували, в Англії вища освіта відіграє доволі таки велику роль при працевлаштуванні. Тому, так.

Ще відносно цієї агенції, ви вибирали університет, чи вони пропонували якісь університети? І щодо CV і мотиваційного листа - чи ви писали і вони перевіряли, чи вони до того не мали діла?

Щодо першого, так, у них є спеціальний список університетів-партнерів, з яких можна обрати. В принципі, що важливо знати, це університети не найкращі і не найгірші. Тобто це максимально середні університети. І якщо хтось хоче вступати через агенцію, треба розуміти, що в Oxford вам там не допоможуть вступити. Я була готова до цього, тому що я обрала університет, який треба відвідувати двічі, два рази на тиждень, правда навчання з 9 до 6, тобто повний робочий день, але два рази на тиждень. Чому в мене була можливість працювати і поєднувати роботу з українським університетом? Так, якщо не помиляюся, це 40-й університет в Англії. З 100, тобто, ну оце якраз середній університет. І так, і для таких університетів достатньо мати англійську B-2. Якщо ви хочете там топ-10, то це звичайно тільки C1 і далі. І агенції не допоможуть вступити в університет, бо цей університет не буде співпрацювати з кимось, щоб студентів знайти. Щодо мотиваційного листа і CV, я відправляла, дивилася, але мені нічого не казали про це, мені просто сказали, що все нормально, все добре. Тому, точніше, надають поради, як написати, наприклад, мотиваційний лист. Звичайно важливо це без плагіату і якісь факти з університету включити, тобто чому там хочете в цей університет вступити. Ну я писала, що це топ-40 тощо, і в Лондоні знаходиться, наприклад, у вас там на сайті було написано, що отакі нагороди були, тобто показати університету, що зацікавлені саме в цьому університеті. Але в принципі, наскільки я знаю, мотиваційний лист писали навіть минулого року, щоб вступати в українські виші. Але я вступала раніше, тому я не знаю. Тому сильно не відрізняється і нічого складного немає. На дві сторінки в Word, там є спеціальні питання, які можна включити в цей мотиваційний лист. По суті відповідаєш на питання, і далі це трішки пов'язуєш, і от виходить мотиваційний лист. Щодо освіти, звичайно, як на роботу, якщо є якийсь досвід роботи, вказуєш, яка освіта була. Якщо вступаєш без вказування університету, то й звичайно треба в CV теж вказувати цей університет.

А ця послуга агенції безкоштовна?

Коли я вступала, була так. Зараз коштує 40 фунтів, наскільки я знаю.

Ну так. От які у вас тепер... такі сподівання, побоювання відносно початку, тому що ви ще згадували, що ви продовжуєте навчання в українському університеті, тобто це буде поєднання, так?

Так, я збираюсь щодо українського університету обрати індивідуальний план, але якщо мені його дадуть, тому що це складно в моєму університеті, тоді переходить на заочне навчання. Боюся, як це поєднувати, тому що ще планую працювати. Плюс це навчання в Лондоні. В Лондоні складно знайти житло. Тобто от цих 1100 фунтів, які будуть виплачувати, це ніщо для Лондона. Я збираюсь знімати житло - 4 людини в кімнаті, і це буде коштувати десь на місяць 500-550. Якщо знімати для двох, наприклад, це буде коштувати десь 800-900. Якщо для одного це 1500, тобто цих грошей навіть не вистачить на проживання, не кажучи вже про їжу чи транспорт. А транспорт теж дорогий. Тобто, звичайно, треба працювати, якщо це в Лондоні. Але я не планую жити постійно в Лондоні. Я планую знайти роботу біля Дербі. Я скоріш за все буду проводити десь дві ночі в Лондоні, тому мені вистачить однієї кімнати на чотирьох людей. Звичайно, якщо жити постійно, то напевно це складно, жити в чотирьох, отак. Тому треба теж розуміти... і напевно, якщо б мені зараз сказали, я б обирала навчання не в Лондоні, а десь в великих містах, таких як Бірмінгем, Ліверпуль, але все таки не Лондон, бо житло найдорожче і Лондон це все таки зовсім інше. Але чому я обирала тоді Лондон? Бо я обирала по рейтингу університету, із запропонованих це начебто був найкращий університет, і по спеціальності я хочу бути маркетингологом, я обирала спеціальний бізнес-маркетинг, тому що в багатьох були просто бізнес, а мені хотілося саме зі спрямуванням на маркетинг.

А цей гуртожиток – це звичайний гуртожиток чи студентський від університету?

Конкретно цей університет не пропонує гуртожитки, були інші університети, які пропонували, і в Лондоні, і в інших містах. Але він співпрацює з деякими... іншими університетами, які надають

гуртожитки. Тому я подавала заяву на проживання в студентський гуртожиток, але там будуть студенти з різних університетів. Тобто це не конкретний гуртожиток від мого університету.

А які плани у вас щодо пошуку роботи?

Насправді я ще так сильно не думала про це, бо планую поїхати влітку в Україну, права здати, бо теж розумію, що треба якомога швидше купувати машину, бо складно без машини пересуватися. Так, тому, але в принципі я роздивляюся такі варіанти, як там в магазині одягу, адміністратором, тощо. Не дуже хотіла б в ресторані, тому що... Трішки буде складно їздити вночі, бо громадський транспорт вночі не ходить. Але розглядаю досить широкий спектр варіантів.

Як ви уявляєте навчання в вашому новому університеті?

Я, в принципі, читала відгуки конкретно про мій курс, і підготовчий курс теж. Там дуже мало англійців. Бо англійці зазвичай вступають після коледжу, відразу на перший курс. Тому так, підготовчий курс... Підготовчий курс – це більше для іноземців, і плюс на підготовчому курсі часто люди максимально різного віку, от від 20 до 40, казали, тому буде достатньо цікавий досвід, я думаю. Так, і теж на підготовчому курсі це більше предмети, такі як пошук інформації, публічні виступи, тобто це не економічні предмети, це на розвиток англійської мови, і на розвиток софт-скілів. Тому я не думаю, що це буде дуже складно. Підготовчий рік і потім, звичайно, вже з першого курсу складніше. Але мені цікаво, я люблю економіку, люблю англійську, тому я думаю, що все буде добре.

То що вам допомогло добитися того, що ви добилися?

Насправді, якщо казати про якісь персональні риси, це здатність ризикувати в якомусь сенсі, тобто від того, що я поїхала в Англію одна, до того, що я дзвонила, дізнавалася як вступати, треба боятися, треба пробувати, бо якщо не спробуєш, не дізнаєшся. Але в цілому, напевно, реалістичні очікування від себе. Тобто я розуміла, що за місяць я там англійську до C-1 не дотягну. Я розуміла, що мені треба університет, щоб у мене була змога працювати. І тому я вже шукала для своїх вимог щось таке. Тобто якщо б я хотіла навчатися в якомусь топ-виші, це був би трошки інший рік. Я б більше займалася в англійською, більшу вагу приділяла англійській. Я б туди не починала вступати з вересня. Але треба розуміти, чого конкретно хочеш. Тому я вбрала такий варіант.

На вашу думку, наскільки добре розвинута інфраструктура допомоги українцям, які переселилися через війну в Англію, які хочуть потрапити на навчання в університети Англії?

Насправді, якщо казати про університети, то середня, тому що здавалось, що є якісь організації пишуть, що допомагають українцям, все, але... Достатньо довго чекати відповіді від університетів, тобто це не один день, - можна тиждень чекати. І, наприклад, я подавала заявку, мені вже прислали unconditional offer, тобто безумовну пропозицію, на яку я можу, якби, погодитися, і все, я вступила. Але виявилось, що треба знову подавати заявку через спеціальний сайт, тому що щось не так. І це все час. І я розумію, що якщо б я вступала одна... Це складно розібратися, і треба багато часу і зусиль витратити. Навіть з тим, що я вступала через агенцію, все одно зусилля треба було витратити, і це не просто так робиться. Навіть з тим же мотиваційним листом треба витратити час, подивитися, що університет хоче, що університет вимагає. Тому від університетів допомога, я б не сказала, що дуже корисна. Що зробив уряд? Так, я вдячна за те, що уряд дав нам можливість навчатися як англійцям, бо звичайно це зовсім інші гроші, це зовсім інші студентські фінансування, тому що, я розумію, що 20 тисяч без студентського фінансування мало хто б з українців зміг би оплатити. А щодо агенцій... Ну, вони, звичайно, це роблять не тільки тому, що вони хочуть допомогти, в них є своя вигода, але просто треба розуміти, що якщо вас влаштовують такі умови, то це класний варіант.

А яка в них вигода була від того, що вони почали 40 фунтів просити від людей? Що їм допомагає?

Вони співпрацюють з університетами-партнерами, я загадуюся, що є якийсь прибуток від університетів-партнерів. В принципі, окрім топ-10 вишів, як і у нас, напевно, в Україні, за топ-10 там шалена конкуренція, а далі вже всі інші хочуть нових студентів. Тому, я думаю, що їм вигідно, щоб студенти приходили. Ну і до того ж студенти... Студенти достатнього рівня, тому що я вважаю, що в

українців високий рівень шкільної освіти. Якщо взяти математику, взяти географію, це вищий рівень, ніж в англійців. І, мені здається, тому їм вигідніше взяти достатнього рівня українців, ніж посередніх студентів-англійців. Ну, українців або європейців, іноземців, звичайно.

А які перешкоди були на вашому шляху ввесь цей час, поки ви добилися вступу?

Насправді, по-перше, це коли я прийшла в коледж, я могла йти одразу на третій рівень в коледжі. Якщо я вступила на третій рівень коледжу, я могла би обирати університет і вступати за англійськими правилами, тобто одразу йти на перший курс, після третього рівня. Але мені не взяли на третій курс, мені сказали, що англійська недостатньо гарна для того, щоб розуміти. Проблема була в тому, що у мене англійська в плані розуміння, в плані читання, аудіювання, це все було добре. Я склала ЗНУ на 199 валів, тому я знала англійську академічну, але з розмовною у мене не все було супер. Тим паче, що це були от перші тижні, як я приїхала, я була розгублена, я ще не звикла до англійського акценту, тому через те, що мені не дали змогу написати якийсь там тест, який би показав, що от у мене достатній рівень англійської, мені довелося йти на перший рік коледжу, і після першого року коледжу, тобто перший рік коледжу – це гірше, ну в плані, нижче, ніж наш 11 клас. Якщо б я не закінчила українську школу, після першого року коледжу я б нікуди не вступила. І, в принципі, була максимально легка інформація. І це для мене був шанс підтягнути англійську і все. Тобто ніяких нових речей з бізнесу я не дізналася, коли навчалася на бізнес-курсі. От, тому так. Щодо вступу в університет, так, чому, в принципі, я відмовилася з першою агенцією працювати? Тому що мені ніхто не сказав, що якщо я вступаю на перший курс, мені треба буде йти з українського університету. Я дізналася це якраз у другій організації, я тоді першу спробувала, а чи справді так, мені сказали, ми просто не будемо це в студентській заявці подавати, а я розумію, що це якась... Це напевно порушення правил, якщо університетам ми кажемо, що я вступила в Український університет, а в студентське фінансування ні, і мені здалося, що це може потім спасти будь-де... і що це погано, тому що це якесь порушення закону, ну або порушення правил, принаймні. Тому так, треба бути обережним щодо цих всіх правил, тому що потім відповідати треба буде цій людині, а не агенції, яка щось сказала неправильно.

І якби можна було ще щось покращити допомоги українцям, чи на рівні держави тут, чи на рівні університеті, чи на рівні може якихось організацій, що було б корисно в плані того, що ви пройшли, для інших, які пробують?

Я думаю, що університети могли б, напевно, дати більш чіткі умови щодо українців, як вступати, бо вони, університети щодо іноземних студентів зорієнтовані більше на європейських студентів. І європейські... Ну, мається на увазі студентів Європейського Союзу. Там є чіткі правила, які умови їм потрібні. А щодо українців, то не всі одразу розуміють, як подаватися, і не всі виші хочуть приймати, наприклад, за оцінками шкільними українськими чи оцінками з університету, особливо провідні виші, хочуть бачити англійські документи про освіту, і виходить, що треба знову йти в коледж і проходити цей матеріал, який людина і так знає. Далі, я думаю, що в коледжах класно було б зробити якісь курси IELTS або TOEFL. Вони є в деяких університетах, але на них складно записатися, тобто люди приходять і їх більше відправляють або на ESOL, або просто, як мене, на Бізнес, але не на такі специфічно англійські курси, хоча от, якщо у людини є атестат, свідоцтво з оцінками, і людина здала IELTS на 7 і вище, вона зможе вступити в будь-який виш. Це більш широкий вибір. Бо інакше вимагають GCSE, а GCSE – це внутрішній англійський екзамen, і там є свої особливості. Якщо англійська не рідна мова, то, звичайно, його складніше скласти, ніж IELTS.

Чим ви найбільше гордитесь в своїх здобутках тут, в Англії?

Я думаю, тим, що змогла адаптуватися до самостійного життя, і тим, що не боялася пробувати, і напевно тим, що змогла поєднувати українську й англійську освіту, і досить успішно. І щодо коледжу. В коледжі я, напевно, друга в групі з 18-ти людей, і з огляду на те, що там є деякі англійці. Тим, що я склала з першого разу англійські екзамени – це functional level 1. І деякі люди перескладали їх три-чотири рази. Тому, в принципі, тим, що старалася, тим, що не здавалася і тим, що йшла до мети.

Настільки легко вам спілкуватись та контактувати з вашими однолітками в коледжі? Не тільки в плані англійської, а й на особистому рівні.

Насправді, максимально різні люди у мене в групі - і в плані релігії, і в плані національностей. У нас є такий предмет як personal development, де ми якраз розмовляємо про рівність між усіма, скажімо так. Але це не означає, що нам просто кажуть «Запам'ятайте, що тут всі ми всі рівні». Ні. У нас є якісь дискусії, і мені подобається, що ми можемо вільно висловлювати свою думку. Звичайно, складно, бо є люди із зовсім іншими поглядами. Я все-таки спілкуюся більше з дівчиною з Латвії, та це моя краща подруга в коледжі, бо все-таки схожий менталітет. Ну і теж із дівчиною з Греції, яка є Європейкою. Якби там не було, це більш схожий менталітет, тому що те саме, у нас в коледжі, скоріш, є групи або по релігійним ознакам, або національним. Це не значить, що у нас є якась дискримінація, ні, звичайно, ми всіх рівно ставимося, добре ставимося, але, якби там не було, зазвичай це так відбувається, що люди хочуть шукати друзів схожих на себе.

Які вас плани на майбутнє тепер?

Закінчити український університет, мені залишилося ще два роки. І ці два роки, поки у мене є ще навчання в українському університеті, якась робота не дуже важка, не дуже багато, тобто на два-три тижні, три дні на тиждень, щоб поєднувати навчання в англійському і українському університеті з роботою. Потім, коли закінчу українську університет, можна щось шукати і більше по спеціальності, бо я вже закінчу перший курс університету, тобто, у мене вже буде якесь розуміння маркетингу англійського. Після закінчення університету я ще не вирішила, чи я хочу тут залишатися, чи ні, тобто подивимось, я сумую за Україною, сумую за родиною, звичайно, але поки що планую навчатися.

А по важливості, чи важливіше вам закінчити один чи другий університет, чи поки так не можна сказати?

Звичайно, я хотіла закінчити обидва університети. Я хочу собі напевно перші пів року щоби дати подивитися, тому я не хотіла переходити на заочне навчання, якщо мені дадуть індивідуальний план, щоб була можливість зрозуміти, що таке англійська освіта. Але якщо першу цей підготовчий курс я закінчу нормально, я зрозумію, що англійського світу подобається все добре, тоді все таки англійський університет буде важливіший. Ну бо я думаю, що для роботодавців англійська освіта буде виглядати краще за українською, якби там не було. Хоча я хотіла би закінчити і те, й інше.

Які у вас плани взагалі на роботу, на майбутнє? Ким би ви хотіли працювати?

Я хотіла б працювати маркетологом, я дуже люблю аналіз реклами, я дуже люблю розуміти... Я читала самостійно якісь там книги, статті щодо реклами. Так, я люблю дивитися на білборд і думати, чи заїде ця реклама аудиторії чи ні, і чому. Тому дуже це люблю і хотіла бути маркетологом.

Ну а відносно працевлаштування, ви згадали, що сумуєте за Україною, напевно хотіли би вернутися. Але якщо, ми так подумаємо, закінчите, наприклад, цей університет в Англії, чи верталися би в Україну з англійським дипломом, чи шукали б роботу десь інакше?

Я думаю, що англійський диплом в Україні – це краще, ніж український диплом в Англії, скажімо так. Тобто з англійським дипломом можна взятися на роботу як в Україні, так і в Європі, і навіть не в Англії. Те, що я чула про англійську освіту, що роботодавці по світу люблять англійський диплом. Тому я буду більш вільна в виборі, де я хочу жити, де я хочу працевлаштовуватися. Тому так.

І наскільки от ваші такі очікування від сектору вищої освіти в Англії поки на даний момент виправдалися? Ну, як сказати, я все ще не знаю, зрозуміло я, навчилася, от я не знаю, наскільки, наскільки ефективна вища освіта в Англії, я можу щодо коледжу сказати, що мені подобається кількість практичних завдань, кількість групових завдань, це все класно організовано, тобто це не сухі лекції, так, і... у кожного комп'ютер, тобто це одразу і якісь зв'язок з інформаційними технологіями. А щодо мого вступу в університет, в принципі, очікування виправдалося, бо я вступила, майже вступила

в університет, і я б не сказала, що це були титанічні зусилля. Ні. Тобто, так, звичайно, треба попрацювати, але як і для українського вишу, теж треба попрацювати, щоб вступити.

І відносно загального життя в Англії, наскільки ваші очікування перед тим, як ви сюди їхали, виправдалися?

Я б сказала так, що Англія це не панацея, не можна сказати, що Англія це ідеальна країна для життя і що всім підійде, тобто мені було складно звикати, і, напевне, трішки звикла до життя в Англії, тільки пару місяців тому. До цього я бачила якісь недоліки, як я кажу, в медицині. Тобто потрапити до вузькопрофільного лікаря майже неможливо, наприклад. З тим самим транспортом я декілька разів запізнювалася в коледж, тому що автобус або запізнювався, або не приходив зовсім. Але це треба розуміти, що транспортна система... Бо я живу біля Лестера, не в самому Лестері. Якщо жити за містом, то складно користуватися громадським транспортом, наприклад. Плюс погода, стереотипна англійська, теж складно звикнути до цього. Але в цілому Англія — це достатньо комфортна країна для життя, але треба звикнути до іншого менталітету, тому що теж, якщо порівнювати з Польщею, Польща — це близька до України щодо менталітету країна. Англія зовсім інша. Тому на це треба зважати і потрібен час, щоб звикнути.

Дякую, Женя. Це всі мої питання. Ще хочу запитати, чи може ще щось прийшло на вашу думку, чого я не запитала, а було би варто згадати відносно сектору вищої освіти в Англії, чи життя в Англії в загальному, якісь аспекти можливостей і перешкод.

Ні, напевно, не згадаю зараз, в принципі, всім, чим хотіла, я поділилася, тому так. Добре. Ну, я вам дуже дякую, Женя, було дуже цікаво, ну, і звичайно, дуже потрібна інформація для нашого проекту. Та я вам дуже-дуже дякую за ваш час.

Дякую вам, що запросили.